

Negovorjeni govor

V torek se je sestal na drugi seji deželni svet. Predsednik dr. De Rinaldini se je v začetku spomnil 20-letnice prvih nacističnih žrtev v tržaški Ribari in nato je svet na predlog predstavnika verifikacijske komisije potrdil izvolitev posameznih svetovavcev. Predsednik je nato prekinil sejo za 15 minut, češ da se morajo predstavniki vladnih skupin še nekaj pomeniti o sestavi deželnega odbora. Na splošno začudenje mnogih svetovavcev in prisotnega občinstva pa je prekinitev trajala več kot dve uri. Predstavniki večjih političnih skupin so se medtem tudi sporazumeli, da ne bo na tej seji noben svetovavec dajal nobenih izjav, temveč da bodo takoj prešli k volitvam predsednika deželne vlade, 8 odbornikov in 2 namestnikov.

Postopek, o katerem sklepajo le nekateri svetovavci in povrh še izven sejne dvorane, je zares čuden. Zastopnik SSL dr. Škerk je nameraval na seji govoriti, a je tudi njegov govor zaradi prečudnega postopka izostal.

Zaradi važnosti obravnavanih vprašanj ga objavljamo skoraj v celoti.

»Dovolite mi, da v imenu »Slovenske skupnosti« opozorim zbornico na nekatera temeljna vprašanja, ki zadevajo slovensko manjšino v deželi Furlanije-Juljski krajini. Večino teh vprašanj lahko rešuje dežela, kateri je bila prav zaradi tega priznana posebna avtonomija.

Pozitivno in lojalno vključevanje slovenske etnične skupine v življenje demokratične italijanske države more potekati samo ob strogem upoštevanju demokratičnih in krščanskih načel. Do takšnega vključevanja lahko pride samo, če se spoštujejo posebne norme, ki so bile v korist etničnih manjšin sprejete v ustavi italijanske republike, v posebnem statutu dežele Furlanije-Juljske krajine, v posebnih mednarodnih pogodbah in sporazumih, v Splošni izjavi o pravicah človeka in nedavno tudi v encikliki »Pacem in terris«.

Globoko sem prepričan, da bomo v okviru dežele lahko učinkovito prispevali k spoštovanju in izvajanju duha ustave in člena 3 posebnega statuta. Čeprav ta člen ne vsebuje podrobnih določil v korist slovenske etnične skupine, kar se je zgodilo po krivdi tistih političnih strank, ki so ga v parlamentu izglasovale, vendar priznava enakopravnost vseh državljanov in pravico do enakega ravnanja z vsemi, ne glede na njihovo jezikovno pripadnost. Ta člen nadalje predvideva, da je treba zaščititi etnične in kulturne značilnosti raznih jezikovnih skupin.

Ce mora dežela upoštevati splošno načelo enakopravnosti, iz česar izhaja, da ne sme obstajati diskriminacija med državljani zaradi njihove pripadnosti določeni jezikovni skupnosti, je torej jasno, da ima pravico in dolžnost, da tudi izdaja zakone vsaj za tista vprašanja, ki so omenjena v členih 4, 5, 6 in 7 posebnega statuta, in ne samo dolžnost, da upošteva že omenjeno splošno načelo pri izvrševanju svoje zakonodajne in upravne oblasti.

Zato želim poudariti, da bo 3. člen posebnega statuta popolnoma izveden samo tedaj,

(Nadaljevanje na 2. strani)

NASPROTJA V KOMUNISTIČNEM SVETU

Sestanek med jugoslovanskim predsednikom Titom in romunskim predsednikom Gheorghiu Dejem v Temešvaru onstran jugoslovansko-romunske meje je vzbudil zelo veliko komentarjev v svetovnem tisku. Na splošno si ga politični opazovalci tolmačijo tako, da je Tito na prošnjo Hruščova, morda pa nekoliko tudi na lastno pobudo skušal prepričati romunskega komunističnega voditelja, naj bi pristal na svetovno konferenco komunističnih partij, na kateri naj bi razpravljali o sovjetsko-kitajskem sporu. Kot znano, so se namreč skušali Romuni dozdaj držati izven tega spora, ki se jim zdi škodljiv za svetovno komunistično gibanje, verjetno pa tudi zato, da bi poudarili svojo nepristranost in neodvisnost, katero kažejo zadnji čas z naglim navezovanjem stikov z Zahodom, zlasti gospodarskih.

**MAO TSE TUNG
ODLOČEN ITI PO LASTNI POTI**

Tudi jugoslovanski komunisti so bili v začetku proti taki konferenci, ker imajo slabe izkušnje s konferencami, ki se končajo z obsodbo kake partije. Bali so se, da bi se to ponovilo tudi v primeru kitajske partije in da bi bili dokončen prelom neizogiben. Vendar so si v zadnjem času premislili, verjetno zato, ker je Hruščov zagotovil Titu, da se konferenca ne bo izrodila v »sodišče«, ampak bo ohranila svoj diskusijski ton, delno pa najbrž tudi zato, ker so spoznali, da postaja kitajska politika vse bolj predrzna in izzivalna, pa tudi tvegana, ker lahko spravi vse komunistično gibanje na svetu v slepo ulico, v primeru kakega širšega spopada v južnovzhodni Aziji ali z odkritim in dokončnim prelomom s Sovjetsko zvezo.

Mednarodna konferenca komunističnih partij naj bi z mirno in »bratovsko« diskusijo poravnala ali vsaj omilila nasprotja med sovjetsko in kitajsko partijo ter ohranila osnovno enotnost svetovnega komunizma. Druge partije na konferenci bi lahko vplivale kot posrednice, ali pa kot pomirjevalke in razsodnice, pri čemer bi nedvomno pripadla važna vloga jugoslovanski partiji, ki bi bila gotovo tudi zastopana. Hruščov si, kot se zdi, veliko obeta od take konference, bodisi ker res upa, da bo poravnala spor, ki vzbuja pohujšanje v komunističnem taboru in si'no zmanjšuje njegovo udarno moč, bodisi ker upa, da mu bo uspelo na njej prepričati vsaj veliko večino partij, da ima v tem sporu prav sovjetsko, ne pa kitajsko vodstvo.

Vendar pa si najbrž dela nekaj iluzij, ker ima sovjetsko-kitajski spor zelo globoke korenine in sega daleč v preteklost, vse do konca dvajsetih let, ko je Čang Kaj Sek popolnoma razbil prvo organizacijo kitajske partije in je bilo treba začeti vse na novo. Mao Tse Tung pripisuje krivdo za tisto katastrofo sovjetskim direktivam, ker so silele kitajske komuniste, da organizirajo re-

volucijo iz velikih mest in s pomočjo komaj nastajajočega industrijskega razreda, po klasičnem receptu komunističnih revolucij, medtem ko se je to izkazalo na Kitajskem za nemogoče. Mao Tse Tung se je potem samostojno lotil organiziranja milijonov in milijonov revnih kitajskih kmetov ter je z njihovo pomočjo zmagal.

Zamere so torej stare in prihajajo pač zdaj na dan, ko se čuti Mao Tse Tung močnega, ker je dokončno utrdil svojo oblast in se ne boji več, da bi ga lahko kaka sovjetska intriga odstranila. Hkrati pa je prepričan, da je s svojo revolucijo s pomočjo revnih kmečkih mas nakazal novo pot revolucionarnemu komunističnemu gibanju v svetu. Ta pot po njegovem bolj odgovarja razmeram v zaostalih, neindustrializiranih deželah v Aziji in Afriki, česar pa — kot misli — sedanji tolmači marksizma leninizma v Moskvi nočejo priznati. Čuti se enega izmed velikih ideologov komunističnega tabora. In v tem je morda tudi iskati njegovo strastno nasprotovanje jugoslovanskemu komunizmu, ker ga kot ideolog pač smatra za strujo, ki ne gre v njegov koncept. In nekoliko v'oge igra pri vsem verjetno tudi nekaka ljubosumnost, ker je tudi Titov revolucionarni komunistični koncept revolucije v obliki ljudsko-osvobodilne vojne našel veliko posnemovavcev v azijskih in afriških deželah.

Spričo vsega tega perspektive za novo enotnost v komunističnem taboru niso rožnate in sestanek med Titom in Dejem bo morda res prispeval k sklicanju svetovne komunistične konference, toda na njene rezultate se Hruščovu ni treba vnaprej veseliti. Kitajski komunisti so se s fanatično odločnostjo in ogromno samozavestjo odpravili po lastni poti. Nihče ne more reči, kam jih bo pripeljalo. Gotovo je le, da na njej ne bo manjkalo presenečenj, niti za nje, niti za druge, kar zadnji čas že ugotavljajo Američani v južnovzhodni Aziji, kjer se je komunistom po Mao Tse Tungovi doktrini posrečilo zrevolucionirati kmečke mase.

Deželna vlada

Za predsednika prve vlade Furlanije-Juljske krajine je bil s 34 glasovi izvoljen kršč. demokrat iz Vidma dr. Berzanti. Zanj so glasovali demokristjani in socialdemokrati. Ostali svetovavci so oddali bele glasovnice.

Za odlornike so bili izvoljeni: Masutto (KD) iz Trsta, Comelli (KD) iz Vidma, Vicario (KD) in Giust (KD) iz Pordenona, Tripani (KD) iz Gorice, Dulci (PSDI) iz Trsta, Nardini (PSDI) iz Vidma in Marpillero (PSDI) iz Tolmezza.

Namestnika sta demokristjana Ciocianni iz Gorice in Leschiutta iz Tolmezza. Deželno vlado torej sestavljajo samo demokristjani in socialdemokrati.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 28. junija, ob: 8.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 S pesmijo na planine; 10.00 Prenos sv. maše iz Stolnice sv. Justa; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Lepi Janičar«. Napisal Rado Mur-nik, dramaturg Mera Kalan. Trojki del. I. ra RO., vodi Lojzka Lombar; 12.00 Slovenska nabožna pe-sem; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, za-kaj... 14.30 Sedem dni v svetu; 15.30 Radijska no-vela - Prežihov Voranc: »Vetrmik»; 18.30 Po dru-štvi in krožkih: »Pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta»; 20.30 Iz slovenske folklorne - Niko Kuret; Ljudstvo baja, ljudstvo poje (»Prišla je miška«, pesmi o živalih); 21.00 Vabilo na ples; 22.10 Peter Iljič Čajkovski: Tema in variacije iz suite v G-du-ru, št. 3 op. 55.

• PONEDELJEK, 29. junija, ob: 8.30 Praznična ma-tineja; 9.30 Od melodije do melodije; 10.00 Prenos sv. maše iz Stolnice sv. Justa; 12.15 Iz slovenske folklorne - Niko Kuret; Ljudstvo baja, ljudstvo po-je (»Prišla je miška«); 13.30 Melodije iz revij in glasbenih komedij; 15.30 Simfonična glasba; 17.00 »Andrejček išče botra«, Mladinska radijska igra, ki jo je napisal Saša Martelanc. Igra RO., vodi Lojzka Lombar; 18.00 Iz lovčevih zapiskov - Ivan Rudolf; »Kako je končal rogač-pretepač«; 18.30 Iz cikla kon-certov, ki jih je pripravilo društvo »Arte viva« v Trstu; 19.15 Radijska univerza - Jože Peterlin; Mi-chelangelo Buonarroti: »Pesnik«; 21.00 Giacomo Puc-cini: »Tosca«, opera v treh dej. - V odmoru (pri-bližno ob 21.45) Opera, avtor in njegova doba, pri-pravi Gojmir Demšar.

• TOREK, 30. junija, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Iz albuma lahke glasbe; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Sodobna italijanska glasba; 19.15 Pisani balončki. Radijski tehnik za najmlajše. Pripravila Krasulja Simoniti; 21.00 Pregled italijanske dramatike, pripravila Jo-sip Tavčar in Jože Peterlin. XXVIII. in zadnja od-daja; 22.00 Slovenski in jugoslovanski solisti. Tenorist Dušan Pertot, pri klavirju Claudio Gherbitz. Na sporedu so samospevi Ivana Flöglja.

• SREDA, 1. julija, ob: 11.45 Mali ansambli; 12.15 Zgodovinske zanimivosti; 18.00 Znanstveni leksikon; 18.30 Nove plošče resne glasbe; 19.00 Slovenski ro-mantični samospevi; 19.15 Higiena in zdravje; 21.00 Simfonični koncert orkestra mestnega glasbenega liceja v Vidmu. - V odmoru (približno ob 21.20) Knjižne novice: Franc Jeza: »Carlo Bernari in nje-gova knjiga: »Era l'anno del sole quieto«.

• ČETRTEK, 2. julija, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Po društvih in krožkih: »Pevski zbor Jacobus Gallus iz Trsta«; 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Kvartet v dvajsetem stoletju; 19.00 Pevski zbori Julijske Benečije in Furlanije; Zbor »Ernesto Solvay« iz Trziča; 19.15 Prazgodovina naše dežele: »Geološke formacije«; 21.00 »Zvonovi in vlaki«, radijska drama, ki jo je napisal Jehuda Amihai, prevedla Nada Konjedic. Igra RO., režira Jože Peterlin; 22.30 Slovenski in jugoslovanski so-listi.

• PETEK, 3. julija, ob: 11.45 Jugoslovanski orke-stri in pevci; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Bilo je nekoč... Venec pravljice, pripovedk, legend; »Tri libanonske cedre«, pripravil Jurij S'ama; 18.30 Najlepše romantične simfonije; 19.15 Radijska uni-verza - Jože Peterlin; Michelangelo Buonarroti: »Michelangelo danes«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe. - V odmoru (približno ob 21.30) Znanost in tehnika - Tone Penko: »Nau-ki bionike«.

• SOBOTA, 4. julija, ob: 11.45 Ameriški odmevi; 12.15 Po tujih krajih; 14.40 Pesmi za tercete; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 15.30 »Pomlad v vesolju«, fantastična dramaturgirana zgodba, ki jo je napisal Mirko Mahnič. Igra RO., režira Jože Pe-terlin; 18.00 Poglavlja iz zgodovine slovenske knji-ževnosti - Vinko Beličič: »Jernej Kopitar nakaže pot v novo dobo«; 18.30 Uroš Krek: Koncert za violino in orkester. Orkester slovenske filharmonije vodi Samo Hubad. Solistka: Jelka Stanič; 19.15 Družinski obzornik; 20.45 Zbor »Kras«; 21.00 Vabilo na ples; 22.00 Simfonične pesnitve.

TEDENSKI KOLEDARČEK

28. junija, nedelja: Zorana, Irenej
29. junija, ponedeljek: Peter in Pavel
30. junija, torek: Emilija, Milica
1. julija, sredo: Bogoslav, Teobald
2. julija, četrtek: Marija, Oton
3. julija, petek: Nada, Hiacint
4. julija, sobota: Uroš, Hrinc

Negovorjeni govor

(Nadaljevanje s 1. strani)

ko bodo vsi pripadniki slovenske etnične skupine v deželi — torej Slovenci s Tržaškega ozemlja, iz videmske in goriške pokrajine — mogli prispevati k utrjevanju medsebojnega zaupanja in k pomiritvi duhov. Prvi bistveni pogoji za doseg tega cilja pa so: enakopravnost med vsemi jezikovnimi skupinami in enakopravnost med vsemi državljani ne glede na njihovo narodno pripadnost;

pravica, da vse narodne skupine dejansko sodelujejo pri vodstvu krajevnih avtonomij; določitev zakonskih in drugih sredstev, ki naj v duhu medsebojnega razumevanja in sodelovanja omogočijo gospodarski, kulturni in socialni razvoj, s čimer se bo lahko težilo k uresničevanju idealov vsake jezikovne skupine in k zaščiti njenih koristi, kar velja tako v krajevnem kot v vsedravnem merilu.

Medtem ko so se nekateri problemi, ki zadevajo slovensko etnično skupino že rešili ali se s težavo rešujejo, obstaja cela vrsta mnogih in zelo važnih vprašanj, ki sploh še niso bila načeta, kaj pa šele da bi bila rešena.

Nerešena so ostala n. pr. naslednja vprašanja:

enakopravnost slovenskega jezika z italijanščino in zaposlitev primerne števila Slovencev v vseh javnih uradih v krajih, kjer živi slovenska etnična skupina;

pravično predstavništvo Slovencev v vseh upravnih organih in komisijah, zlasti dežel-nih, ki bodo obravnavale in sklepale o vprašanjih, ki zanimajo slovensko manjšino;

zaščita slovenskega etničnega ozemlja pred spreminjanjem njegove etnične sestave;

ustanovitev slovenskih šol in strokovnih tečajev vseh vrst in stopenj;

prilagoditev učnih programov v slovenskih otroških vrtcih, v osnovnih in srednjih šolah zahtevam narodne individualnosti slovenske etnične skupine;

pravica do uradnega priznanja slovenskih nazivov krajev ter do namestitve dvojezičnih napisov v krajih, kjer bivajo Slovenci;

pravica, da slovenske kulturne, vzgojne, športne ter dobrodne ustanove ter organizacije dobivajo javne prispevke ter lahko uporabljajo javne naprave, kakor je predvi-deno za italijanske organizacije in ustanove;

pravica slovenskih gospodarstvenikov do enakopravnega ravnanja z italijanskimi pri prejemanju podpor in pri soudeležbah;

modernizacija in okrepitev kmetijstva z o-mejitvijo ali odpravo vojaških služnosti v vi-demski in goriški pokrajini;

ustanovitev novih delovnih mest z jam-stvom, da bodo pri delu imeli prednost stalni prebivalci dežele brez diskriminacij na škodo pripadnikov etničnih manjšin;

podelitev olajšav pri gradnji in dodeljevanju ljudskih hiš tudi pripadnikom slovenske etnične manjšine;

stvarna preureditev osnovnega ustroja so-cialnega skrbstva in zdravstvene službe;

dopolnitev pojma »žalitev države« z vklju-čitvijo žalitve imena, jezika in kulture etnične manjšine.

Prepričan sem, da bodo zahteve sloven-ske jezikovne manjšine, ki je govorniki na prvi svečani seji deželne zbornice žal sploh niso neposredno omenili, našle razumevanje

pri sodržavljanih italijanskega jezika, in si cer tudi zato, ker gre za pravice, ki so bile Slovincem Tržaškega ozemlja jasno priznane v Posebnem statutu londonskega sporazuma o soglasju.

V skladu z mandatom, ki sem ga prejel od svojih volivcev, je moja dolžnost podpi-rati vse tvorne pobude za zadostitev potre-bam prebivalstva naše dežele. Prav tako pa je moja dolžnost, da se upiram vsemu, kar bi lahko povzročalo motnje med državljani italijanskega in slovenskega jezika ali bi u-tegnilo škodovati slovenski etnični manjšini.

Če bodo pravične in neodtujljive pravice in zahteve naše etnične skupine zadostno upošteevane in uresničene, vam lahko zagot-ovim, da si bo slovenska manjšina prizna-devala, da ne postane razlog trenja, temveč da postane most, ki bo olajševal razvoj življenja, ki se odraža v stiku različnih tradicij in omik.

—0—

ENAKOST ZA VSE

Ameriški senat je sprejel v petek po pet-najstih tednih vročih razprav zakon o ena-kih državljskih pravicah vseh prebivalcev Združenih držav. S tem zakonom je pro-glašeno za protiuustavno vsako rasno razli-kovanje. Plemenska mržnja proti črncem je majala že izza Lincolnovih časov temelje države. Izzvala je krvavo secesijsko vojno med jugom in je še vedno živa. V mnogih zveznih državah črnci ne smejo obiskovati javnih šol skupaj z be'ci, ne zahajati v iste lokale, in se ne kopati v istih kopalščih. Imajo jih za manjvredne ljudi. Z novim za-konom so te raz'ike odpravljene, vsaj urad-no.

Senat je odobril zakonski predlog s 73 glasovi proti 27. Zakon pa mora še na iz-glasovanje v poslansko zbornico. Sodijo, da bo protirasni zakon podpisan 4. julija na ameriški državni praznik.

HOČEJO SAMOSTOJNOST

V zahodni Evropi je še nekaj manjših na-rodnih skupnosti, ki se zadnje čase krepko trudijo, da bi si tudi pridobile popolno ali vsaj čim večjo samostojnost. Med njimi so Maltežani, katerim je Anglija že obljubila neodvisnost. Gre le še za točen datum in za sporazum med malteškimi strankami, kakšna naj bo nova država.

Za popolno avtonomijo se potegujejo tu-di prebivalci otočja Foer-Oer v Severnem morju, ki spadajo pod Dansko, pa se čutijo poseben narodič.

Laponci bi tudi radi nekaj več avtonomi-je za reševanje svojih zadev. Enako Eskimi na Groenlandiji.

TITO KOT POSREDNIK

Odkar se je jugoslovanski predsednik Ti-to vrnil z obiska pri Hruščovu, je razvil iz-redno dip'omatsko dejavnost. Najprej se je srečal z romunskim predsednikom Georgi-jem Dejem v bližini Temešvara. O politični vsebini razgovorov ni bilo podano prav jas-no poročilo. Sklepajo pa, da je imel Tito na-logo prepričati Romune, naj ostanejo v spo-ru med Moskvo in Pekinom zvesti sovjet-ski politični smeri.

Danes pa je odpotoval predsednik Tito z večjim spremstvom na Poljsko. S prvim mi-nistrom Cyriankiewiczem bo imel podobne razgovore kot z Dejem. Pri vseh teh razgo-vorih gre za to, da se utrdi povezava zapad-nih komunističnih strank napram Pekingu.

U protiatomskem bunkerju

V Dortmundu v zahodni Nemčiji so napravili zanimiv poskus za primer atomske vojne, pred katero nas sicer Bog obvaruj. V velikanski železobetonski bunker s tri metre debelimi stenami, ki je ostal še iz druge svetovne vojne, so zaprli 144 ljudi, starih od 16. do 70. leta, da bi ugotovili, kako bi prenesli daljše bivanje v bunkerju. Seveda so se vsi prostovoljno javili za ta poskus, ki je bil plačan. Šlo je predvsem za psihološki poskus. Strokovnjaki so namreč prepričani, da bi ljudje v dobro zgrajenih podzemeljskih bunkerjih vzdržali tudi atomsko vojno. Vzraščanje pa je, če bi psihološko vzdržali daljše razdobje v bunkerju. To je bil glavni namen preizkusa, ki je trajal 6 dni, in zato so zanj tudi odbrali ljudi različnih starosti in obeh spolov. Spremljalo ga je (od zunaj) 50 zdravnikov in tehnikov, v bunker pa se je dalo zapreti tudi 13 časnika-
karjev.

Za Nemčijo je imel ta preizkus poseben pomen, ker je nemško ozemlje majhno in sredi Evrope. Prebivavstvo bi se v primeru atomske vojne ne moglo nikamor dovolj naglo umakniti in vsaka atomska bomba, ki bi padla na nemško ozemlje, bi povzročila zaradi goste naseljenosti ogromno žrtev. Nemcem bi ne preostala druga rešitev kakor čim trdnjši bunkerji in upanje, da bombe ne bodo padle ravno nanje ali preblizu. Nemška javnost je zato z zanimanjem spremlja'la preizkus, zanimanje pa je vzbujal tudi v tujini.

In kako so ga prenesli tisti, ki so bili zaprti v bunkerju? Vzdržali so vsi razen neke ženske. Zenski, ki je stara 51 let in je doma iz Dortmundu, so popustili živci, padla je v nezavest in dobila krče. Čez deset minut so se odpr'a težka železna vrata in dva bolničarja Rdečega križa sta jo odnesla na nosilih. Čez nekaj ur je hotela nazaj v bunker, ker ji je postalo žal za 50 mark dnevnice. Izgubila je tudi nagrado 75 mark, ki je bila objavljena tistim, ki bodo vzdržali do konca. Vendar je morala ostati zunaj.

Ostalih 47 žensk, starih od 50 do 67 let, pa je kar dobro prenašalo bivanje v bunkerju. Pletle so in klepetale. Napravile so si iz ročnih del tudi nekaj koledar, od katerega so vsako uro odrezale določen kosček; bilo jim je v uteho gledati, kako se »vidno« k ajša čas, ki ga bodo morale še prebiti v bunkerju. Najbolj so pogrešale kavo in nekatere tudi — pivo.

Za najbolj »labilno« skupino pa so veljala dekleta od 16. do 21. leta. Te so pogrešale najbolj sladoleđ in jagodno torto. Sanjarile so o tem, kakšen kos jagodne torte z »ogromno« smetane bodo pojedle, ko bodo prišle iz bunkerja. Ena izmed njih je že drugi dan obupala in ni hote'a o »ničemer nič več vedeti«. Apatično je ležala na svojem ležišču. Vzdrža'a pa je le, ker ni hotela izgubiti plačila. Pokazalo se je, da ljudje v

takih okolščinah psihološko zelo različno reagirajo. Nekateri so bili kar dobre volje ali pa so flegmatično prenašali tudi tisto, kar jim ni bi'o prav, medtem ko so se drugi razburjali za malenkosti in razdraženo pazili na besede ter bili pripravljeni na prerekanje. Nekaterih se je začela polasčati tudi melanholija.

Vsi so se morali hraniti le iz konzerv in strogo varčevati z vodo. Vsak je imel za pitje in umivanje na razpolago le 2 litra vode na dan, zaželjeno pa je bilo, da bi še od tega kaj prihranili. Ko so nekoga zalotili, ki si je umil vrhnji del telesa, so ga gledali postrani kot »zločinca«. Nad hrano v konzervah so se skoraj vsi pritoževali. Pogrešali so zlasti sadje, posebno še mladina. Čas pa so si preganjali največ z branjem detektivskih in pustolovskih romanov, medtem ko po resnejših in debelejših romanih, ki so bili na razpolago, ni bilo veliko povpraševanja.

—0—

ZELO OBISKOVANA HIŠA

Malokatero poslopje na svetu ima toliko obiskovavcev kot velikanska steklena palača Organizacije združenih narodov v New Yorku. Po njenih hodnikih in sobanah se drenjajo dan za dnem ne le številna uradna zastopstva raznih narodov, ampak tudi stotine radovednih ljudi.

Do prejšnjega četrtega si je ogledalo palačo Združenih narodov že deset milijonov ljudi. Ko je tisti dan stopil v palačo desetmilijonski gost, so mu pripravili slovesen sprejem. Peljali so presenečenega moža v 38. nadstropje, kjer ga je pozdravil sam glavni tajnik U Thant. Seveda so ga tudi bogato obdarili.

Hotel je poravnati krivdo

Egiptovskim oblastem je padel pred kratkim v roke mlad vohun, ki je hotel izvohuniti tajne v zvezi z izdelovanjem egiptovskih raketnih izstrelkov, s katerimi bi Nasser rad zasul Izrael. To je bil nemški študent Frowald Hüttenmeister.

Na procesu v Kairu pa je prišla na dan njegova čudna vohunska zgodba. Izkazalo se je, da je prišel vohunit v Egipt iz golega idealizma in sicer zato, da bi kot Nemeec nekoliko poravnal krivdo svojega naroda nad Judi in pomagal pri utrjevanju današnje judovske domovine nasproti njenim sovražnikom Arabcem. Nemški listi, ki so pisali o tej zadevi, so ga označili za »žrtev vneme pri poravnavanju krivde« in niso skrivali svoje simpatije do tega čudnega »vohuna«.

Frowald Hüttenmeister je bil ob koncu vojne star šele osem let; osebno ni torej prav nič kriv za tisto, kar so počenja'i nacisti z Judi. Poleg tega je iz družine, ki je morala pod nacisti sama veliko prestati. Vendar mu že kot mlademu dijaku misel na grozotno krivdo, ki si jo je naložil nemški narod nasproti Judom, ni da'a miru. Takoj po maturi je odšel v Izrael in je nekaj časa študiral na judovski univerzi v Jeruzalemu. Tam je prišel vsak dan v stik z ljudmi, ki so bili sami v uničevalnih taboriščih. Tako si je lahko ustvaril realistično

Ob desetletnici Trinkove smrti

Jutri bo minilo deset let, odkar ni več med živimi msgr. Ivana Trinka.

Deset let — skoraj bi človek ne verjel, da je že toliko časa od takrat, ko je prenehalo biti srce očaka Slovencev pod Matajurjem, buditelja vseh zamejskih Slovencev. Po svojih delih je on še vedno živ med nami.

Postojmo v mislih za trenutek ob Trinkovem grobu, ki zre z višine na njegovo zemljo in rod, kateremu je razdaljal bisere iz bogate zakladnice svojega duha in srca.

Svojo molitev in besedo, pesem in povest, slikarski čopič in skladbo, vse to je uporabljal, da je svoje rojake dramil in vzgajal k verski in narodni zavesti. Skozi njegovo šolo je šla dolga vrsta duhovnikov in razumnikov, ki so sprejemali njegove nauke in spodbude v najtežjih časih. Njegova semena so sejali in jih še pokladajo v srca sedanjega rodu. Semena so vzklila in se bodo razrastla v drevo.

Trinko se pa ni zaprl samo v meje svoje ožje domačije. Kot predstavnik benških Slovencev v deželnem zboru, kot član znanstvenih družb, kot filozof in pisatelj je predstavil svoje kraje in ljudi tudi zunanjemu svetu. On je prvi pokazal sosedom in svetovni javnosti, da živi na kosčku zemlje ob Nadiži, Teru in Beli vodi najzapadnejša veja našega rodu. On je prvi pokazal pot za sporazumevanje in dobro sožitje med sosedi.

Kot Mojzes je hodil pred svojim ljudstvom...

Te misli vstajajo ob grobu, ki krije njegove zemeljske ostanke, duh njegov se pa še vedno pne nad nami kot dobri genij, ki čuva svojo zemljo in svoj rod.

predstavo o pokončevanju judovskega ljudstva v njih.

V nekem svojem pismu, ki je prišlo na dan v zvezi s procesom, je zapisal: »Vedno se izgovarjajo, češ nismo vedeli, da so toliko Judov usmrtili s plinom... Toda ali niso videli, kako so leta 1938 gorele sinagoge? ...Niso opazili, da so vodili Jude proč?... In zdaj se poskušajo opravičevati s cenanim izgovorom: Nismo vedeli, kako strašno je bilo uničevanje v koncentracijskih taboriščih. Ali pa ni bilo že vse tisto drugo dovolj?«

V svoji vnemi, da bi vsaj ma'lo popravil nemško krivdo nad Judi, se je študent Hüttenmeister odločil, da bo šel v Egipt in skušal zbrati kaj podatkov o Nemcih, ki izdelujejo rakete za Nasserja. Seveda so to po večini stari zagrizeni nacisti. Toda že prvi dan je naletel Hüttenmeister na provokatorja, ki ga je izdal, in tako so ga postavili Egipčani pred sodišče. Odmerili so mu sicer mlo kazni, vendar pa bi bili sodniki bolj storili, če bi bili priznali, da se je odločil nemški študent za svoje dejanje iz kar najbolj poštenih namenov, in bi ga bili oprostili. Tako pa so se v utemeljitvi obsodbe razbesedili v hvalo nemškimi tehnikom, ki delajo za Egipčane, in upoštevali pri obsodbi samo to, da jim Hüttenmeister še ni napravil s svojim poskusom vohunstva veliko škode.

FAGANELOVA RAZSTAVA

V galeriji Rossoni v Trstu razstavlja od 21. do 30. junija mladi slikar Robert Faganel, ki je rojen v Vrtojbi.

Njegovi pokrajinski motivi v olju se odlikujejo po spontanem občutju in slogu. Faganel ne hlata za novimi — izmi, ampak z nekim za njegovo mladost kar izrednim mirom in samozavestjo slika tako, kakor mu prija. In to je jamstvo, da je res umetnik.

Tržaškega

„Tu je počivala Albina“

Počastitev nacističnih žrtev v »rižarni«

22. junija je poteklo 20 let, odkar so nacisti sežgali v krematoriju v tržaški »rižarni« (nekdanji čistilnici riža iz preteklega stoletja) prvih 40 umorjenih žrtev, 20 moških in 20 žensk. Pozneje so sežgali do konca vojne v »rižarni« še več sto ljudi, med njimi tudi otroke. Žrtve so izbirali med vsemi, ki so se upirali nečloveškosti nacistične diktature ali pa so o njih vsaj sumili, da se ji upirajo. Mnogi pa so bili krivi že samo s tem, da so bili judovskega rodu. Vsekakor je bilo med žrtvami zelo mnogo Slovencev, ne samo iz Trsta, ampak verjetno še več iz osta'le Pirmorske in Istre, kot je sklepati po ohranjenih podpisih v celicah. Prosvetno društvo v Skednju — na pobudo g. Dušana Jakomina — in Slovenska skupna lista sta priredila v nedeljo dopoldne slovesno komemoracijo za žrtve s položitvijo vencev.

Ob desetih dopoldne je bila v škedenjski cerkvi maša za tiste, ki so morali pretrpeti grozno smrt v rižarni, nato pa se je razvil sprevod do »rižarne« pri Sv. Sabi. Ta spada zdaj v kompleks begunskega taborišča. Pred spominski kamen na dvorišču »rižarne« so slovenski skavti položili venec prosvetnega društva in venec Slovenske skupne liste s slovenskim trakom ob ganjenem in zbranem molku navzočih, med katerimi je bilo mnogo takih, ki so morali svoj čas živeti v soseščini groznega kraja in so videli, kako se je vzdigoval iznad poslopja dim iz teles razmesarjenih žrtev. Monsignor Ukmar je imel nato kratek komemorativen govor, v katerem je poudaril pomen žrtev in trpljenja tistih, ki so jih nacisti mučili in ubijali v tej grozni zgradbi. Hkrati je opozoril Slovence na nujnost medsebojne sloge in treznosti v zasledovanju višjih ciljev, kakor pa so malenkostni prepiri lokalne politike.

Po mrtvaških molitvah, ki jih je opravil za žrtve g. Dušan Jakomin, je škedenjski pevski zbor zapel žalostinko.

Bila je preprosta komemoracija brez donečih fraz, z verskim poudarkom, saj je bila vera najbrž edina tolažba, ki je preostala žrtvam »rižarne«. Hkrati pa je bila to gotovo najbolj pretresljiva komemoracija od vseh, ki jih prirejamo na mnogih krajih medvojnega mučeništva na naših tleh, saj niso bili ljudje nikjer izpostavljeni tako strašnemu trpljenju kakor ravno tukaj. To se je razodelo tistim, ki doslej še niso na lastne oči spoznali, kaj je pomenila »rižarna«, po komemoraciji, ko so si šli ogledat celice, ki so še ohranjene. Celo tisti, ki so šli skozi najhujše fašistične ječe in skozi nacistična koncentracijska taborišča v Nemčiji, so si mora'li priznati, da si kaj tako groznega niso mogli predstavljati.

Celice so široke komaj približno en meter in visoke morda 1,80, tako da visoki ljudje v njih sploh niso mogli stati pokonci. Prostora je bilo v njih samo za dva grobo zbita pograda, eden vrh drugega, in še toliko, da sta lahko po dva nesrečna jetnika stisnjena stala med njima in betonsko steno, ne da bi mogla napraviti en sam korak.

Če so bila vrata zaprta, je vladala v celicah skoro popolna tema. Zrak je prihajal le skozi okroglo linico na strehah celice. Linice so bile tudi v vratih, da so stražarji lahko opazovali svoje žrtve. Ponekod je še opaziti zaprašene, do konca dogorele končke sveč, s katerimi so si nekateri nesrečniki skušali razsvetliti celico in katere so si preskrbeli bogve kako.

Tam so čakali na smrt, morda tedne in mesece, sedeči v temi na pogradih in prisluškujoč groznim glasovom zunaj. Na kaj so mislili, na kaj so upali? Smrt se jim je počasi spreminjala v edino upanje, v odrešenje. Nekateri so počasi dolbli svoja imena v betonski zid, z datumom, o katerem ni mogoče reči, če pomeni dan, ko so jih pripeljal tja, dan, ko so nehali dobiti, ali dan smrti. Večina napisov je slovenska (toda napisa na spominskem kamnu in na plošči mestne občine sta samo italijanska...) V eni izmed celic je vdolbeno v zid: Tu je počivala Albina... Kakor da je nesrečno dekle, bogve odkod iz naše sončne Primorske, napisala že živa v tej temni grobnici sama sebi nagrobni napis; v preteklem času, ker njenega telesa pač ni več... Morda pa je hotela le povedati, da je morala ležati, ker stati ni mogla. Odločne poteze črk kažejo, da je bila mlada in da morda še ni izgubila vse volje do življenja in upanja... Ker so nesrečneži pisali v temi, je večina črk zveržena in napisi skoro nečitljivi.

Na kaj pa so mislili nacistični krvniki, ko so skozi linice opazovali, kako gnijejo in ginejo m'ada življenja v teh grobovih za žive? Kdo ve... Monsignor Ukmar je v svojem govoru pozval tudi k molitvi zanje, rekoč Bog naj jim odpusti, saj v svoji slepoti niso vedeli, kaj počenjajo.

—0—

TRŽASKI VELESEJEM

V nedeljo je odprl vladni zastopnik, kmetijski minister Ferrari Aggradi 16. tržaški velesejem. Predsednik te mednarodne vzorčne razstave Suttora je naštel v uvodnem govoru nekaj tehničnih podatkov. Vseh razstavljalcev je 1057, nad polovico je Italijanov. Na velesejmu sodeluje 33 tujih držav, kar opravičuje potrebo tržaškega velesejma, ki bodi stična točka v gospodarskih odnosih sosednih držav. Isto misel je poudaril tudi minister Ferrari Aggradi, ko je dejal, da je potreba iz Trsta nuditi roko prijateljem in delovnemu ljudstvu Jugoslavije, Nemčije in Avstrije.

Govorili so še drugi predstavniki ob'asti in gospodarstvenikov, ki so poudarjali, da bo moral tržaški velesejem postati verna slika gospodarske ravni nove dežele.

Ponedeljek je bil odmerjen jugoslovanskemu dnevnu na velesejmu. Na posebni tiskovni konferenci je gospodarski ataše Karaman podal sliko o jugoslovanski-italijanski trgovinski izmenjavi. Nato so si gostje ogledali jugoslovansko razstavo, ki se odlikuje predvsem po lesnih izdelkih.

Zvečer je povabil jugoslovanski generalni konzul Rudi Janhuba predstavnik gospodarstvenikov in kulturnih krogov da sprejem, ki je potekal v izredno prisrčnem okolju.

NAGRAJENI NAJBOLJSI DIJAKI

Pred predstavo Cankarjeve drame »Jakob Ruda«, ki je bi'a v soboto zvečer v Avditoriju, so bili nagrajeni štirje najboljši dijaki višjih srednjih šol v Trstu. Ravnateljica slovenskega znanstvenega liceja dr. Lavra Abramci je poklicala nagrajence na oder, kar je prebrala utemeljitve nagrad in jim izročila za'epke z lepimi denarnimi nagradami.

Nagradi za najboljše znanje slovenščine sta dobila **Marija Terčon** z znanstvenega liceja in **Andrej Beličič** s klasičnega liceja. Za najboljši uspeh na svojih šolah pa sta prejela nagradi **Aleksander Zupančič** z znanstvenega liceja in **Tanja Prinčič** s klasičnega liceja. Vsa dvorana pa jih je nagradila s prisrčnim ploskanjem. Pridnim dijakom čestitamo tudi mi.

SOLSKE RAZSTAVE NA OPCINAH IN DRUGOD

Slovenska osnovna šola na Opčinah, ki je največja slovenska osnovna šola v tržaški občini, je priredila skupno s popoldansko šolo v nedeljo razstavo risb in ročnih del učencev, ki je bila ves dan odprta. Razstavljenih je bilo na stotine risb, prtov, keramičnih izdelkov, pletenin in drugega, kar so

(Nadaljevanje na 9. strani)

Beneška Slovenija

SMRT ČASTITLJIVEGA DUHOVNIKA

V torek opoldne se je raznesla po Čedadu in vseh beneško-slovenskih vaseh žalostna novica, da je umrl mons. Ivan Petričič. Pokopnik je učakal 93 let in je bil najstarejši duhovnik videmske nadškofije. Izšel je iz Trstove šole. Za novo mašo mu je očak beneških Slovencev posvetil krasno odo. Mons. Petričič je pastiroval po mnogih krajih Beneške Slovenije. Dolgo let je bil dekan v šempetru Slovenov, zadnjih 28 let pa kanonik čedajskega kapitlja. Do zadnjih let je še opravljal dušnopastirsko službo, zlasti kot spovednik v stolnici. Njegova značilna osebnost je bila poznana po vseh slovenskih in bližnjih furlanskih krajih. Pred nekaj meseci ga je stilo delo in starost. Prepeljal so ga v bolnišnico, kjer je umrl. Pokopali so ga danes zjutraj. Bog bodi bogat plačnik rajnemu monsignorju!

Cedad:

PRI NAS NI PUSTO

Naša poletna »šagra« je že šla mimo. Pripravila je dosti ljudstva iz okolice in tudi tujcev. Mesto se je predstavilo obiskovalcem v prijetni podobi; okna in izložbe so bile okrašene s cvetjem, zvečer je pa mesto kar žarelo v lučih. Tujci še vendno občudujejo naš slovit Hudičev most čez Nadižo. Menjda bo dobil prav kmalu tudi tekmeča. V načrtu je namreč zgradba novega mosta čez reko. Občina ima že pripravljenih 260 milijonov v ta namen. Najela je pa tudi 42 milijonov posojila za popravo in asfaltiranje notranjih cest.

Po naših vodah se domači ribiči prav pridno udejstvujejo. Skupina ljubiteljev ribje ga lova je pred kratkim ujela v Nadiži 7 in pol kilograma težko postrv. Ni pač treba dodati, da so si ribji prijatelji pripra-

NAGRAJENI ZA ZVESTOBO DELU

V nedeljo dopoldne je podelila goriška Trgovska zbornica »odlikovanja za zvestobo delu in za gospodarski napredek«. Kot v'adni zastopnik je bil navzoč pri svečanosti podtajnik za obrambo senator Pellizzo. Med 28 nagrajenci je tudi nekaj Slovencev. Odlikovan je bil Ivan Polh za nepretrgano službovanje od leta 1921 dalje pri živilskem podjetju Isal-Aimentari; Izidor Polenčič s P'ešivega, ki vzorno vodi svoje posestvo že od leta 1936; tovarnar pohišstva Ivo Prinčič iz Krmina, ki je dvignil svoje podjetje iz obrtne delavnice do velike tovarne, in železarski podjetnik Henrik Vouk, ki je vpešjal v svojo tovarno pri pevmskem mostu marsikatero tehnične in socialne izboljšave v prid delavcem. Vsem odlikovanim gospodarstvenikom čestita tudi slovenska javnost!

LEPA SOLSKA RAZSTAVA

V torek so odprli v Solskem domu razstavo ročnih del učencev osnovne šole. V učilnici I. razreda v pritličju je razstavljenih veliko število izdelkov malih in pridnih rok. Tu vidiš lično izdelane volnene jopice in majice, kar je videti na redkih podobnih razstavah. Vrstijo se prtiči in prti in risbe. Pozornost vzbujajo risbe na plošče in steklo ter lesni izdelki učencev.

Poleg te učilnice je tudi razstava mačkov iz otroškega vrtca. Skoro bi ne verjeli, da

znajo otroci risati celo z oljnatimi barvami. Vsi izdelki so zelo lični.

Osnovnošolska razstava bo odprta do nedelje v dopoldanskih urah.

Slovenski otroški vrtec se bo tudi udeležil skupne razstave z italijanskimi vrtci v galeriji na Korzu.

KRMIN

Naš ugledni someščan in tovarnar pohišstva g. Ivo Prinčič je bil pred kratkim — kot poročamo tudi na drugem mestu — odlikovan za svoje gospodarske zasluge. Goriška zbornica za trgovino, industrijo in obrt mu je podelila zlato kolajno.

Prinčičevo podjetje je začelo delovati v Krminu že pred 40 leti. Sprva kot obrtniško za izdelovanje sadnih košar. Imelo je nekaj skromnih paviljonov blizu železniške postaje. Z železno vztrajnostjo pa je gospodar razvil svoje podjetje v moderno tovarno pohišstva, ki slovi daleč preko mej. Po vsej zahodni Evropi so znane Prinčičeve opreme spalnih sob. Njega pa poznajo vsi kot uglednega moža, odbornika različnih gospodarskih organizacij. Svoje narodnosti ni nikoli zatajil. Pri zadnjih volitvah je kandidiral na list Slovenske skupnosti. Spoštovanemu gospodarstveniku vsi z veseljem čestitamo!

V soboto, nedeljo in ponedeljek bo praznoval Krmin svojo vsakoletno kresno šagro sv. Ivana. Krajevni turistični odbor je pripravil dolg spored prireditev. Na sporedu so razne razstave. Osrednja bo razstava pohišstva v novi palači, katero bo blagoslovil goriški nadškof. V bivšem poslopju srednje šole bodo odprli razstavo moderne umetnosti. Na sporedu so še vinska razstava, športne tekme in seveda, tudi zabave željni gostje bodo prišli na svoj račun.

POROKA

Poročila sta se gospodična Irma Lipičar in gospod Bogdan Šuligoj. Ženin je sin znanega goriškega zlatarja in urarja Darkota Šuligoja, kateremu sledi v istem poklicu. Poročni obred se je izvršil v štmaveški cerkvi. Novemu paru voščijo vsi znanci in prijatelji dosti blagoslova na novi življenjski poti.

ČESTITAMO

V ponedeljek je promoviral na tržaški univerzi g. Andrej Bratuž, sin pokojnega glasbenika Lojzeta. Novi doktor je branil tezo filozofsko-zgodovinske narave pri profesorju Radettiju. Dr. Bratužu izražamo naše čestitke!

Podgora:

PRI NAS NI VSE PRAV

Stanovalci v spodnjem koncu, zlasti tam pod šolo, so se že večkrat javno pritožili nad vsakovrstno nesnago, ki se nabira ob poteh. Nihče se ne pobriga, še najmanj pa občina, da bi zginili od tam kupi smeti in odpadkov, ki kužijo že itak slabi podgorski zrak.

Ondot okoli so pa še druge vrste smeti. Opaža se, kako pridrvi ponoči kak avto z mestnimi fantalini, obstane, ugasne luči in odbrzi. Pa ne več samo s fantalini, v avto se stisnejo še kake punčare in hajdi bogve kam. Proti jutru se pa potihem vračajo domov. Tako početje, imenovati bi ga morali

Iz Goriške

kar nemorala, ne nudi zlasti mladini nobenih lepih vzgledov. Čudimo se, da nimajo starši nobene besede več. Posledice se opazajo tudi v verskem življenju; v farni cerkvi vidiš na žalost vedno manj mladine. Nekdaj je pa naša vas slovela tudi s svojimi zbori in s prosvetnim življenjem.

Tržič:

TURIZEM IN NAFTAVOD

Ali bo več dohodkov prinesel naftovod ali tujski promet, to vprašanje razglablja gospodarstveniki od Gradeža preko Tržiča do Sosljana. Mnenja so si zelo nasprotna. Po načrtu naj bi imel naftovod svoje prekladalnice iz ladijskih cistern zahodno od Tržiča pri rtiču Sdobba; od tam nameravajo potiskati nafto po ceveh do Bavarske. Gospodarski krogi so z navdušenjem sprejeli načrt »cefovoda« s pričetkom v Tržiču. Mestu bi prav gotovo prinesel dosti gospodarskih koristi.

Popo'noma drugače pa sodijo turistični predstavniki v Gradežu in v drugih letoviških krajih, ki trdijo, da bi nafta okužila vse obalno morje, zlasti ob Gradežu in tja do Lignana. Jadranski tok teče namreč od vzhoda ob obali proti zahodu. V umazanem morju se pa turisti ne bodo kopali. Gradež bi pa še posebej trpel kot peščeno zdravilišče, ker mora biti pesek za zdravljenje kristalno čist. Mnogi obmorski letoviški kraji bi z naftovodom propadli.

Gradeški mestni svet je zatorej predlagal, naj se izhodišče naftovoda postavi na kakem drugem kraju tržaškega zaliva, kar pa zopet ne gre v račune Tržiču.

Do končne odločitve bo prišlo, ko se vrne iz Nemčije posebna delegacija, ki je tja odpotovala včeraj zjutraj. Proučila bo zlasti v Wilhelmshafenu, kjer so postavljene v letoviških krajih podobne naftne naprave, v koliko se z njimi onesnaži morska voda.

RAZSTAVA ITALIJANSKE KNJIGE

Državna knjižnica v Gorici bo priredila v kratkem razstavo modernih italijanskih knjig v prostorih študijske knjižnice v Novi Gorici. Razstavo, ki bo pripravljena s privoljenjem prosvetnega in zunanjega ministrstva, bodo prenesli tudi v druge jugoslovanske kraje.

Knjižna razstava bo nudila v prvi vrsti pregled novejših izdaj iz Furlanije in Julijske krajine ter ima namen utrditi kulturne vezi med obema državama.

ČUDNE POŠTNE ZVEZE

Iz mnogih krajev prihajajo k nam pritožbe, da jim pošta neredno dostavlja naš list. Na Vrh pride na primer šele po nekaj dneh. Poštno upravo prosimo javno, naj poskrbi za red!

Enake pritožbe nam pošiljajo tudi naročniki iz Slovenije. Tam pa dobe Novi list šele čez teden dni ali kakšne številke sploh ne. Ne vemo še, ali pade krivda za take nepotrebne zakasnitve na poštno upravo na tej strani ali na sosedni. Želimo in upamo, da bo ta naš poziv kaj zalegel.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

Kanalška dolina

vilki slastno večerjo s postrvjo in polento in da so vse zalogaje tudi dobro zalili.

Porčinj:

LEPA NOVA CESTA

Vas in fara Porčinj, ki spada pod občino Ahten, je bila do letos kar odrezana od sveta. Kraj leži na sončni in lepi planoti v višini 700 metrov nad morjem. Za letovišcarje kar pripraven, toda do tja gori je bilo zelo težko priti. Ljudje so morali hoditi po ozkih in prepadnih stezah poldrugo uro daleč predno so prišli v občino. Pozimi pa je bila pot zaradi snega in usadov skoro neprehodna. Božnike je bilo treba prenašati na nosilih v dolino več kot 17 kilometrov daleč.

Domačini in občina so dolgo ugibali, kako bi povezali ta odročni kraj s svetom. Cesto so začeli graditi že več kot pred desetimi leti. Zaradi finančnih težav in cestnih neprikljivosti pa je delo napredovalo komaj meter za metrom. Deset delovnih dni je bilo potrebnih in trde volje ter krampov domačinov, da so izpeljali lepo cesto, ki bo tudi asfaltirana. Pot se vije šest kilometrov daleč med soteskami in gozdovi ter je izredno slikovita. Na vsakem ovinku se odpre drug razgled na ravan pod griči. V kratkem bo nova cesta svečano otvorjena in bo prinesla novo življenje v ta lepi kraj.

Prapotno:

IZPOPOLNITEV VODOVODA

Občinski svet je sprejel načrt za izpopolnitev vodovodnega omrežja. Ministrstvo za javna dela je odobrilo kredit o iznosu petih milijonov lir. Potrebna so pa še tudi druga javna dela. Občina je zahtevala naj bi se ustanovilo delovišče za izradnjo ceste v Ibanu do pokopališča. Upati smemo, da bo tudi to delo izvršeno vsaj do jeseni.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Grenkoba Borisa Pahorja

Ljubljansko »Delo« je objavilo v svoji zadnji nedeljski številki v svoji znani popularni rubriki »Deset žeblic«, v kateri intervjuva znane kulturne delavce po »verižni reakciji« (da vsak napove naslednjega) razgovor s tržaškim pisateljem Borisom Pahorjem. Njegovi odgovori na vprašanja, ki so mu jih zastavili, so bili nenavadno zanimivi in aktualni za naše in slovenske razmere sploh, zato intervju z nekaterimi nebitvenimi okrajšavami ponatiskujemo, v prepričanju, da bomo s tem ustregli naši javnosti.

Naš fotoreporter vas je »ujel« na reviji tržaške slovenske popevke. Kaj vam je s te prireditve najbolj ostalo v ušesih?

Pesem »Pismo iz tujine«, ki ima nekje tudi stih Pomagajte mi, je Odeina Zupin zapela kar s paf-fovskim temperamentom. No, ljubljanski časnikar, ki je bil na reviji pričujoč, je priznal, da ga je popevka »Pismo iz tujine« pretresla, dodal pa je, da bi se ljubljansko občinstvo ob takšni popevki režalo. In ta njegova pripomba mi od tistega večera kar naprej brni v ušesih, zato ker vem, da je imel prav; sam sem v matični državi večkrat prišel v stik z ljudmi, ki so se čudili, zakaj se »v tujini« tako upiramo asimilaciji. Pa ne, da bi socialistična misel pospeševala raznarodovalni proces prav pri majhnem narodu, medtem ko vidimo, da pri velikih narodih kropi njihovo nacionalno samozavest?

»Osrednje« slovenske popevke seveda lahko slišite iz radia; kaj pa razen teh ta čas še odmeva čez mejo?

Skoraj nič bodrilnega nam ne odmeva čez mejo. Vaše stavbe so sijajne, vaše ceste evropske, a pri stavbah imamo večkrat vtis, kakor da smo pred De Chiricovimi brezdušnimi naselji, vaše lepe ceste pa ne peljejo v naše srce. Tako ste postali sovzeti samo za stanuaru, da se nam vasa duša umika in vaš utrip oddaljuje. Postali ste centrala izrednih tehnikov in inženirjev in ni daleč dan, ko bo U Tant nagradil Slovenijo kot pglavitno valilnico graditeljev zaostalih držav; vprašanje pa je, kje si boste izposodili tehnike, ko boste morali (zase in za nas) spet začeti iskati sami sebe.

Kako se počutite kot slovenski pisatelj in kot slovenski pisatelj v Trstu posebej?

Kot pisatelj sem precej razočaran, zato ker sem bil prepričan, da bo iz osvobodilnega boja izšla tako klena postava slovenskega človeka, da ne bo treba več pisateljem skrbeti za njegov obstoj in razvoj. Kot slovenskemu pisatelju v Trstu pa se mi večkrat zazdi, da klepljem na pisalni stroj na nemem splavu, ki so ga pozabili na močvirnatem bregu, kjer v mrtvi vodi razpadajo gnile trave. Da, če hočem zaživeti z morjem in našimi ostrimi skalami, moram pozabiti na slovenske pisatelje in druge kulturne potnike, ki pošiljajo reportaže z vseh celin in vseh morij, a jim je kos narodovega telesa v zamejstvu kakor amputirani ud, s katerim nimajo (ali pa morebiti niti ne marajo imeti) nobene biološke povezave.

Pri nas imamo težave s šolsko reformo, vi pa imate pri svojem pedagoškem delu nemara druge preglavice?

Razložek je tale: Vi imate pri svojih šolskih reformah poskusne kunce (beseda je iz ljubljanske publikacije) zmeraj v izobilju na razpolago, medtem ko jih je pri nas zmeraj manj, zato ker odhajajo v italijansko šolo. Naši bistri »politiki« so dolga leta vzgajali ljudi v pravilni interpretaciji ekonomskih evangelistov, pri tem pa so pozabljali, da živimo v zamejstvu in ne v matični republiki. Tako se je zgodilo, da imamo zmeraj več internacionalistično mislečih očetov in mater, zmeraj manj pa zavednih Slovencev.

Kakšno gloslo bi pripisali h geslu »umetnost družji narode«?

Rekel bi, da je večina silnic, ki so vsebina umetnosti, tisto, kar narode razdružuje. Hrepeneje po uveljavljanju. Boj za obstanek. Pohlep. Zavisnost. Itd. itd. Pa bi še rekel, da smo Slovenci še tako naivni, da mislimo, kako bomo vse težave omrtvičili z nekakšno umetnostno narkozo; pri

tem pa pozabljamo na svoje zemljepisne konstante.

Kakšne carinske zapore bi najprej odpravili in mejnih prehodih?

Odpravil bi sploh vse carinske in druge zapore. Samó na mejnih prehodih med Italijansko Republiko in Republiko Slovenijo bi postavil stalno komisijo za vse slovenske potnike, ki se vračajo z obiske na Tržaškem. Potniku, ki ne bi znal odgovoriti na pet vprašanj o življenju slovenskih ljudi v Trstu, naj bi se pri priči odvzeli vsi dežniki, vse kopalne obleke in druge ropotije, ki jih nosi čez mejo.

Kaj vas najbolj pogreje, kadar se spomnite na Ljubljano?

To, da je kljub sijajnemu vzponu ostala po srcu in življenjskem razmahu ozka. Kajti pričakovati je bilo, da bodo ljudje, ki so izšli zmagoviti iz preizkušnje druge svetovne vojske, zares odprli oknice in dali kulturi možnost, da se nasrka novega, antičnega čistega sonca. Mi v tujini pričakujemo, da bo mlada slovenska republika moderna v vseh pogledih, ne samo v industrijskih izdelkih in v stavbarskem slogu.

Ali ste optimist po naravi ali po življenjskih izkušnjah?

Kraški človek je bil v svoji trmi največji optimist na svetu. Kdo bi kakor on v košu nosil zem-

Dijaški „Jakob Ruda“

Skupina dijakov slovenskega državnega znanstvenega liceja v Trstu je pripravila za zaključek šolskega leta uprizoritev Cankarjeve drame »Jakob Ruda«, v režiji prof. Peterlina. Predstava je bila v soboto zvečer v Avditoriju in je pomenila lepo presenečenje, predvsem zaradi skrbne režije in kvalitetne igre nekaterih dijakov.

Ce upoštevamó dejstvo, da so bili igralci za nekatere vloge premladi, zlasti tudi glasovno, proti čemur niti dobra maska nič ne zaleže, moramo reči, da so bili nekateri kar odlični. To velja zlasti za Igorja Jegana v vlogi posestnika Jakoba Rude in za Tanjo Prinčič v vlogi njegove hčerke. Igor Jogan se je zelo dobro vživel v osebnost mogočnega posestnika, ki ga nesreča zlomi, in je ustvaril igravski lik, ki mu ni bilo, glede na okoliščine, skoraj ničesar očitati, razen morda tu in tam nekoliko preveč patetičnosti, čemur pa je kriv tudi Cankar sam, ki ga je takega napravil. Joganova igra je bila premišljena, uravnovešena in moška. Razodel je nenavaden igravski talent.

Isto pa moram reči tudi o Tanji Prinčič. Večkrat smo imeli pri njeni igri vtis, da bi niti kaka nečluna igravka ne mogla boljše igrati te vloge. Tako telesno kot igravsko je predstavljala pristno Ano, ljubeznivo, mirno, nekoliko preresno dekle, ki jo hoče oče žrtvovati, da bi se obdržal na površju, ona pa se iz ljubezni do njega in iz ponosa temu niti mnogo ne upira, ker je v njej čut dolžnosti močnejši kot teženje po lastni sreči. Tanja Prinčič se je gibala na odru naravno in je ustvarila deklški lik, ki je gledavce ganil, ne da bi bila pretiravala v sentimentalnosti.

Pohvaliti pa moramo tudi druge. Anica Trento je zaigrala Marto, Rudovo sestro, zelo naravno, kar ni bilo lahko, ker je morala kot mlado dekle posebiti staro devico, polno sebičnosti, preračunljivosti in zagrenjenosti. Matjaž Bidovec je igral slikarja Ivana Dolinarja, nekoliko preveč pasivno, toda tudi tu nosi glavno krivdo Cankar, katerega junaki so sicer veliki uporniki v besedah, v odnosu do življenja, lahko bi rekli tudi na odru življenja, pa zelo pasivni. V maski je bil dovolj izrazit. Boris Fabjan je posebil podjetnika Petra Broja, ki hoče poročiti Ano, Rudovo hčerko. Bil je gotovo po svojem nastopu in v maski bolj simpatičen, kot ga je hotel Cankar, tako da je nazadnje marsikateri gledavec simpatiziral bolj z njim kot s pasivnim zaljubljenecem Dolinarjem, ker je Broš edini v drami, ki je aktiven in sposoben odločitve in dejanja.

Ob tej uprizoritvi smo se še posebno zavedli tako odlik kot tudi šibkosti Cankarjeve dramatičnosti in posebno »Jakoba Rude«. Medtem ko sta prvi dejanji v svojem zapletu, razgibanosti in vsebini škar zanimivi in vplivata skoraj moderno, pa je zadnje dejanje zelo šibko in vpliva v svoji pate-

tiji, da bi vanjo lahko vsadil trto? Kdo bi spet in spet grebel skupaj rdečo prst, ki mu jo je burja odnašala s skalnatih tal? In takšen je kljub vsem drugim slabostim še dandanes tudi tržaški človek. In prav bi bilo, če bi na to pomislili vi vsi, ki ste v zavetju in vas ne tare skrb za obstanek: zakaj v veliki meri bo od vas odvisno, če bo našo do zdaj skorajda neuničljivo trdoživost načel črv pesimizma.

—0—

EVROPSKO TEKMOVANJE UMETNIKOV

»Kulturni center v Ostendu« pripravlja za sredo septembra mednarodno razstavo slik v Ostendu. Povabljeni so vsi slikarji, ki prebivajo vsaj od 1. januarja 1964 v kaki evropski deželi, ki je zastopana v Evropskem svetu. Starostna meja 25 do 50 let. Najboljšo sliko bodo nagradili z Evropsko nagrado mesta Ostende.

Udeleženci iz tujih dežel morajo poslati do 15. julija troje del v širini pol do dveh metrov. Slike pod steklom niso dopuščene. Informacije daje do 1. julija Kultureel-Ostende, Festpalais, Wapenplein, Ostende.

ROMAN O STRUNJANU

Pri založbi Rebellato je izšel avtobiografski roman pisatelja Guida Posar-Giuliana pod naslovom »Sant'iane«. Guido Posar-Giuliano se je rodil v Strunjanu pri Piranu, zdaj pa živi v kraju San Donà del Piave. V romanu opisuje življenje v Strunjanu, v kamniti vasi na hribu, v kateri je preživel svojo mladost.

—0—

V Innsbrucku je v teku od 25. do 27. junija prvi »Jazz festival alpskih dežel«, ki se ga bodo udeležile Švica, Bavarska in Avstrija.

tični tragičnosti na današnjega gledavca skoraj tragičnó, skoraj kot farsa. Proti temu niso mogli mladi igralci ničesar, ker jim manjka odrske izkušnosti in — let. Morda bi bilo bolje, da bi si bili izbrali za uprizoritev kako vedrejšo in sodobnejše delo, ki bi bolj odgovarjalo njihovi duševnosti in sodobnemu občutju.

Prostor nam ne dopušča, da bi izčrpnjeje spregovorili o igri vseh ostalih nastopajočih. Dodamo naj le, da so tudi Danilo Možina kot posestnik Dobnik, Marija Strekelj kot njegova hčerka Alma, Marjan Kravos kot inženir Koželj, Stojan Zerjav kot učitelj Justin, Boris Karij kot pisar Košuta ter Aleksander Pertot, Simon Kralj in Ivo Stegu kot delavci ter Rado Škerl, Milena Sušteršič, Igor Simonič in Mira Stegu storili vse, kar so mogli, za uspeh uprizoritve in da je vsak po svoje prispeval k temu, da je bila na dostojni višini. Nekateri so vendarle nekoliko pretiravali komične ali satirične značilnosti in poteze svojih likov. Besedo pohvale posebej zasluži vsekakor še Marija Strekelj kot Alma. Prikazala je samozavestno, prekipujočo, klepetavo moderno dekle, ki ji problemi vsaj navidezno ne gredo do živega, in ustvarila dober karakteren lik. Predstavljala je pravo nasprotje mirne Ane in je bila eno izmed gibal dogajanja na odru.

Režija profesorja Peterlina je bila skrbna, živa in dovolj dinamična. Dejanje je teklo tokrat gladko in zgodba se je odvijala v primernem ritmu. Priznati moramo, da je napravil iz »Jakoba Rude« z neizkušenimi igralci, ki jih je imel na razpolago, največ, kar je mogel, in to ni bilo malo. Verjetno bi si bil lahko izbral kakšno hvaležnejšo komedijo, ki bi bila napravila večji vtis na mlado občinstvo, pa se je zavestno odločil za eno izmed del Ivana Cankarja, da bi dal tako poudarek slovenski dramatik.

Sceno so izdelali dijaki sami. Bila je nekoliko ekstravagantna, pa okusna, čeprav ne čisto v duhu s časovnim vzdušjem drame, ki je vsebinsko že nekoliko zastarela. Vendar pa to ni nikogar motilo.

Pred uprizoritvijo je bila odprta v veži pred Avditorijem razstava risb in slik dijakov višjih srednjih šol. Med razstavljenimi deli je najti vse mogoče sloge, tudi najmodernejše, in opaziti je, da naši dijaki pridno obiskujejo umetnostne galerije in zasledujejo slikarsko dogajanje v svetu. Nekatera dela bi lahko srečali tudi na kakih zahtevnejših razstavah, ne da bi se jim začudili. Pri ureditvi razstave je pomagal svojim učencem prof. Avgust Černigoj.

Uprizoritev je pritegnila veliko gledavcev, največ seveda mladih, ki so živahno komentirali igro svojih tovarišev.

GOSPODARSTVO

Krompirjevec ali koloradski hrošč

Krompirjevec se imenuje zato ker najraje objeda krompirjeve liste in mlade poganjke, a če teh ni, mu teknejo tudi listi jajčevcev - melancan, paprike in paradižnikov, v skrajni sili tudi tobačni. Koloradski hrošč pa mu pravimo po reki in pokrajini Kolorado v ameriških Združenih državah, kjer so ga najprej opazili in preučili. Znanstvena imena vseh rastlin pa so vedno latinska in tako se ta hrošč znanstveno imenuje »Leptinotarsa decemlineata«. Hrošč je navadno en cm dolg in malo manj širok, svetlo rumene barve z 11 črnimi vzdolžnimi progami. Odraščena ličinka je 12 mm dolga, rdečkasto-rumena, s črno glavo.

Hrošč prezimi v zemlji, navadno v plasti med 5 in 10 cm globine. Prezimi kot buba. Iz te vzleti od sredine aprila do sredine maja — kar je odvisno od legega vremena — že doraščen hrošček. Posamezno ali v skupinah odletijo hrošči na krompirišča, kjer začnejo objedati mlade krompirjeve liste. Po nekaj dneh samčki oplodijo samičke, ki začnejo legati jajčeca na spodnjo stran krompirjevih listov. Leganje jajčec traja kakšen teden. V 4 - 5 dneh se iz jajčec izležejo ličinke, ki prve dni še skupaj grizejo liste, a se kmalu razležejo. Ko ličinke doraščejo, zapustijo gostiteljske rastline in zlezejo 5 do 10 cm globoko v zemljo, kjer si uredijo malo celico, v kateri se v 4 do 5 dneh zabubijo. Buba se v približno 10 dneh spremeni v hrošča, ki vzleti in začne urejati drugi rod, ki je pri začetku pomešan še s prvim, tako da najdemo na krompirju istočasno jajčeca, mlade in skoraj doraščene ličinke ter leteče hrošče. Drugi rod nastopi navadno v začetku julija, to je približno 2 meseca po prvem zaleganju jajčec. Hrošči, katere opazimo še v začetku septembra ali še pozneje, pripadajo 3. rodu, ki pa se pri nas razvije le, če je vreme dolgo lepo. Drugače ostanejo v zemlji bube iz drugega roda kot nadaljevaljke rodu, prezimijo in iz njih vzletijo spomladi razviti hrošči, ki se oplodijo, samica zleže jajčeca, itd.

Krompirjevec povzroča veliko škodo, zato je nujno potrebno, da ga zatiramo in varujemo pred njim krompir ter druge, zgoraj navedene rastlinske kulture, katerih listi mu tudi gredo v slast.

Zatiranje krompirjevca pa ni več tako enostavno, kot je bilo pred leti, ko je bilo proti njemu učinkovito skoraj sleherno sredstvo za zatiranje škodljivega mrčesa. Danes so izgubila svojo učinkovitost mnoga sredstva, ki so bila v prejšnjih letih — tudi lani še — prav dobra; nekatera učinkujejo v enem kraju, ne pa v drugem; v enem kraju je prej zadostovalo sredstvo v manjši količini — zgoščenosti, v drugem je morala biti količina večja. Vse mogoče primere poznamo. Iz tega sledi, da je postal škodljivec imun (zavarovan, nedosegljiv) za nekatera sredstva. Iste slučaje imamo pri muhah, komarjih in tudi drugemu mrčesu. Zato pa moramo proti mrčesu uporabljati vedno močnejša sredstva. Pri krompirju — in enako tudi pri drugih kulturah — pa določenih sredstev ne smemo uporabljati, ker bi trpel okus gomoljev.

Trenutno uporabljamo za uničevanje krompirjevca naslednja sredstva: »Gesarol

50« — »Gaberol 50«, »Cytox 50« — in ista sredstva še pod drugimi imeni, ki so pripravki na podlagi DDT in učinkujejo letos, če razstopimo v 100 litrih vode po 300 gramov prahu in ne 200 gramov, kot je pisano na omotu škatlje in kot je zadostovalo še lani. Z navedenimi sredstvi škropimo tako, kot s svinčnim arzenatom — 1 kg za 200 do 250 litrov vode —, s »carposanom 50«, »dorigama super« in še drugimi sredstvi. V zadnjem času se zelo uvejajo škropivna sredstva na podlagi »sevin« (= N-metil-1-naftilkarbammat čist), ki za ljudi niso strupena, a uničijo vsak mrčes in tudi krompirjevca. Tako sredstvo je »panam«, katerega je za škropljenje proti krompirjevcu potrebno raztopiti po 100 do 150 gramov v 100 litrih vode. Za prašenje proti krompirjevcu nimamo nobenega zanesljivega sredstva, odkar je začel odpovedovati »gesarol 5« (»galerol 5«), ki ne učinkuje več povsod.

Krompirja pa ne smemo nikdar škropiti samo s sredstvom proti koloradskemu hrošču, ker bi porabljena voda služila za razvoj peronospor. Da to preprečimo in krompirju še koristimo, dodamo pripravljenu škropivo tudi sredstvo proti peronospori in razstopimo v 100 litrih škropiva po 200 gramov asporja ali drugega podobnega sredstva ali 1 kg prahu Caffaro. Lahko pa napravimo tudi narobe: Najprej pripravimo

škropivo proti peronospori, kateremu potem dodamo še sredstvo proti koloradskemu hrošču.

—0—

GLAVNA INDUSTRIJA ITALIJE JE TUJSKI PROMET

Po uradnih podatkih je bilo 31. marca letos v Italiji 35.728 hotelov in penzionov, od tega 13.355 samih hotelov. V enem letu je narastlo število hotelov in vsakovrstnih penzionov za 1.132 in za skoraj 55.000 postelj oziroma nad 31.000 tujskih sob. Velika večina teh sob ima kopalnice, namreč nad 26.000. Prenočin je bilo letos v marcu za 10,6% več kot v istem mesecu lani, gostov pa za 12,4% več. V prvih treh mesecih letošnjega leta je bilo v italijanskih hotelih 30,7% tujcev več kot lani v istem razdobju, prenočin od tujcev pa je bilo 18,8% več. Nad četrtina tujcev so bili Nemci, slede Američani s 17,5% in Francozi s 15,7%.

ANGLIJA TRGUJE Z VZHODOM

Med londonsko in varšavsko vlado je bila podpisana trgovinska pogodba, ki predvideva povečanje trgovinske izmenjave med obema državama. V zadnjih dveh mesecih je podpisala Velika Britanija pogodbi o povečanju trgovine tudi z Madžarsko in Češkoslovaško, v teku pa so pogajanja z Romunijo. Iz Poljske bo Anglija uvažala v glavnem industrijske izdelke.

Anglija je bila tudi tista, ki je že od vsega začetka zastopala mnenje, da se v mednarodni trgovini ne bi smeli ozirati na ideološke spore.

SADOVI »ZELENEGA NAČRTA«

Po zaslugi »zelenega načrta« za poljedelstvo je nastalo v Italiji že okrog šeststo novih industrijskih podjetij za obdelavo, predelavo in prodajo pridelkov in živinorejskih produktov. 114 majhnih industrij pa je bilo deležnih kreditnih ugodnosti po tem načrtu. To so predvsem vinorejska in vinska, sadjerejska, vrtnarska, mlekarstva in sirarska podjetja, oljarna, podjetja za predelavo mesa, tobaka, semen in lesa, kot je bilo predvideno z zelenim načrtom, zlasti kar zadeva združni sektor in konzorcije. Skupni izdatki v te namene so znašali nad 60 milijard lir.

Kakšno bo vreme?

Človek se je zanimal že v najstarejših časih za ugotovitve, kakšni bodo prihodnji dnevi, srečni ali pogubonosni, mrzli ali deževni. Pri starih narodih se zanimanje za »koledarsko« napoved ni toliko tikalo vremena. Grški, rimski in tudi kitajski svečniki so po raznih znakih, kot letanju ptic, iz drobovja daritvenih živali, pošumevanja dreves in svetih gajih, napovedovali, kateri dan v mesecu bo srečen.

Vendar so našli že pri Babiloncih glinaste plošče s prvimi skromnimi vremenskimi napovedmi. Segajo v dobo 4000 let pred Kristusom. Ves stari in srednji vek so se redki prirodopisci zanimali za vremensko stanje, toda niso še imeli ne meteoroloških priprav, še manj pa kako urejeno mrežo opazovalnic.

Sele v 17. stoletju se začne znanstveno, redno proučevanje vremenskih činiteljev (topline, pritiska, vlage, padavin i. dr.) na več krajih istočasno. V tem oziru moramo pripisati velike zasluge toskanskemu velikemu vojvodu Leopoldu, ki je ustanovil v Florenci znanstveni zavod »Accademia del Cimento«. Kmalu so vremenoslovci uvideli, da je nemogoča vremenska napoved za eden ali dva dni naprej, če si ne izmenjujejo izsledkov opazovanj na različnih postajah. Pošta in brzojav sta bila šele v povojih.

Sele na londonski svetovni razstavi leta 1851 se je vse čudilo, ko so s pomočjo brzojava zbirali vremenska poročila z 22 opazovalnic in so prišle na svetlo prve vremenske karte, ki so še dovolj točno kazale vreme za naslednji dan. Ljudje so jih

kupovali kot pravo čudo po en penny za izvod.

Kako velike važnosti so vremenske karte, so spoznali pa šele v vojni na Krimu leta 1854. Pred Sebastopolom je bilo vsidrano francosko brodoge. Nenadoma pa je prihrumel vrtnčast orkan, ki je potopil največjo ladjo »Henrik IV.« z vso posadko vred. Vreme je torej odločilo pomorsko bitko. Koliko tisoč človeških žrtev bi bilo pred trdnjavo manj, če bi imeli admirali pri rokah vremenske napovedi.

Ravnatelj pariškega meteorološkega observatorija Le Verrier je že naslednje leto predlagal, naj se razprede mreža dobrih opazovalnic po vsej Franciji. Napoleon III. je predlog hitro sprejel iz vojaških razlogov. Začele so izhajati vsak mesec vremenske karte, koristne za vojne namene, še bolj pa za kmetijstvo in promet.

Pred 100 leti so v Parizu začeli izdajati dnevne zemljevide z vremensko napovedjo za 24 ur naprej. V Ameriki so prišli v rabo šele leta 1871, v Srednji Evropi pa leta 1876.

Danes je ves svet preprežen z vremenskimi opazovalnicami, ki si po radiu izmenjujejo svoja opazovanja. Iz teh podatkov sestavijo v centralah vremensko napoved. Brez vremenskih napovedi in ne da bi vedeli, kakšno bo vreme za prihodnjih 48 ur, bi se ustavil ves zračni promet, kakor če bi mu zmanjkalo bencina. Kakšnega važnega pomena so dnevne vremenske karte danes tudi za gospodarstvo, je pa vsakomur jasno.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Toda preden je Mussolini prišel na oblast, se je zgodila v deželi nesreča brez primere. Dne 15. junija 1922. so postavili Italijani spomenik padlim alpincem na našem sivem Krnu. Dne 21. junija se je razširila v Kobaridu vest, da je spomenik poškodovan. Odbita je bila 80 kg težka bakrena plošča.

Radi tega so domači kobariški fašisti, katerih je 18 po številu in jih vodi neki Cle-

Dr. E. BESEDNJAK

mente Giuseppe, vrgli **Volaričev spomenik** na tla, zakurili sredi trga kres, vlačili kip okrog in nazadnje, ko je bil že popolnoma razbit, opravili svojo potrebo nanj.

Ko so to izvršili, so izdali lepak, da pomeni to komaj začetek njihovih dejanj. Z neverjetno naglico se je ustvarilo preko časopisja in lepakov patriotičnih organizacij, fašistov in bojnikov umetno razburjenje, ki je pritiralo te organizacije do neutemeljenih in nedokazanih trditev, da so Slovenci povzročili ta zločin.

In res so bili fašisti s strašansko naglico obveščeni in v številu približno 200 ljudi prišli v Kobarid. Začel se je teror. Šli so po hišah, grozili ljudstvu, pili in jedli, kradli, poleg tega so pobrali vse slovenske napise, nesli jih pod lipo na trgu in zažgali. Zgorela je tudi lipa, ki so jo drugi dan še posekali in odnesli kot vojno trofejo s seboj. Fašiste je vodil že omenjeni Clemente Giuseppe. Vse to se je vršilo, ne da bi čakali, da bi se dognalo, če so dejanje res izvršili Slovenci.

Medtem se je stvar že raznesla po vsej Kobariški okolici. Ljudstvo je bilo silno preplašeno. Bežalo je na vse strani.

NA KRNU

V petek 23. junija so se pojavili fašisti v Drežnici. Pred njimi so prišli orožniki, ki so naznanili župniku in županu, naj beže. Živa priča dogodkov je bil sedanji župnik Rutar iz Pevme pri Gorici, ki je doma iz Drežnice in se je nahajal slučajno v vasi. Orožniki niso s prstom mignili, ko je v Drežnico prišlo na enem avtomobilu 30 fašistov in pozneje še 20.

Ti so zažgali župnišče do tal, ostali so le zidovi. Zgorel je tudi neki hlev. Fašisti niso pustili gasiti, trobentača, ki je nazna-

njal ogenj, so pretepli. Hoteli so zažgati še neko drugo hišo, ki so jo zamenjali z županovo. Panika v vasi je bila strašna. Vreme je bilo viharno, ob največjem nalivu je vse bežalo na prosto in v gozdove.

Ko so fašisti opravili svoje delo v Drežnici, so prišli okrog šeste ure zjutraj v Staro selo, kjer je župnik ravno obhajal mašo. Hodili so po cerkvi, govorili in motili duhovnika Med mašo so drugi fašisti ob skali župnišče, premetali in razbili vse, ukradli 2.200 lir župnikovega denarja in 20 do 30 cerkvenega denarja v drobižu.

V dvorani Bralnega društva so zažgali harmonij in razmetali knjige. Vseh šip so razbili 90.

V Drežnici so aretirali Smrekarja Antona, starega 16 let, Perdiha Andreja, starega 12 let, in Korena Josipa, starega 13 let, vse tri iz Drežnice. Iz Kamnega so zaprli Ivančiča Ivana, starega 23 let, in Bajta Venc. slava, starega 16 let. Mikluš Josip, star 37 let, iz Ladrega in Sovdat Ivan, star 17 let, iz Smasti sta bila tudi aretirana in sta prebila me-sece v zaporu.

Ljudstvo, ki zbežalo, se ne upa vrniti. Med begunci je tudi kobariški gospod dekan. Skupna misel vseh naših ljudi je, da dejanja na Krnu ni zagrešil Slovenec.

Vdrli so tudi v stanovanje gospoda Kramerja, cestnega mojstra v Kobaridu, pod vodstvom Clementeja, ki je bil podrejen Kramerju. Razbili so šest vrat, pokradli svinjine, sladkorja, razbili posodo in luči. Iskali so g. Kramerja, ki je pa zbežal v gozdove, da bi imel vsaj življenje prosto pred nasilniki.

Ponoči razgrajajo fašisti po Kobaridu in ne poznajo nobene policijske ure. Naj bo ura kolikor hoče, gostilničar jim mora odpreti. Na praznik sv. Petra in Pavla so rogovilili po Barnasu. Tam so fašisti vse razbili.

KAJ JE UKRENILA POLITIČNA ORGANIZACIJA

Ko je politično vodstvo v Gorici zvedelo o dogodkih na Kobariškem, je takoj po poslancu Podgorniku in dr. Bitezniku posredovalo pri vicegeneralnem komisarju. Kot živo pričo sta vzela s seboj župnika Rutarja iz Pevme.

Poslanec Podgornik je energično nastopil proti divjaškemu grozodejstvu in zločinom, ki so jih izvršili fašisti nad slovenskim ljudstvom. Poudarjal je, da je v vsaki civilizirani državi zakon temelj vsega življenja. Zato bi se moralo tudi pri nas najprej ugotoviti, kdo je zakrivil škodo na Krnu, in potem krivce po zakonu kaznovati. Posebno ogorčeno je protestiral proti temu, da se obtoži in obsodi dejanja ves slovenski živeli v Italiji.

Gospod komisar je izjavil, da vlada ni mogla zabraniti onega, kar se je zgodilo. Trdil je, da je bilo v Drežnici 5 - 6 orožnikov, iz poročila pa je razvidno, da jih je bilo 20. Vsak orožnik pa ve, da lahko zadrži v Drežnici 6 orožnikov cel polk, ker je dohod silno težaven.

Seja pododbora političnega društva Edinosti v Gorici. Sklenilo se je načelno, da se mora proti grozodejstvu in vsemu postopanju vlade in fašistov zavzeti najbolj ostro stališče. Po triurnem razpravljanju se je prišlo do sledečih sklepov:

1. V Goriški Straži se objavijo točna poročila o vseh dogodkih na Kobariškem.

2. Odpošlje se deputacija k Mošconiju v Trst, ki naj v imenu politične organizacije našega ljudstva izjavi:

a) obsojamo poškodbo spomenika, ako je bilo dejanje izvršeno po človeški roki;

b) najodločneje protestiramo, da se pripisuje zločin Slovincem;

c) protestiramo proti nasilni zahtevi, da morajo naše občine obnoviti spomenik, ko niso povzročile poškodbe;

d) zahtevamo od vlade, da plača nesrečnim pogorelcem odškodnino. Ako vlada ne ugodí tej naši upravičeni zahtevi, izjavljamo, da bomo priredili po celi Italiji zbirke. Prisiljeni bomo se obrniti tudi na inozemstvo, predvsem na Francijo, Čehoslovaško in Jugoslavijo;

e) protestiramo najodločneje, da dopusti vlada, da se v dnevni redih fašistovskih organizacij naša kri in naše pokoljenje tako nizkotno blati in ponižuje;

f) izjavljamo, da je prišlo naše ljudstvo do prepričanja, da je njegovo življenje in imetje v trajni in absolutni nevarnosti. Zato zahtevamo od vlade, da javno proglasi, ali misli ščititi slovanski živeli pred nečloveškimi napadi fašistov, ker bo drugače naše ljudstvo prisiljeno organizirati **svojo lastno obrambo.**

(Dalje)

Na vsakem od razbojnikov, ki so ležali zvezani na tleh, sta sedela vsaj dva palčka in pazila, da se ni predramil. Če se je le zganil, sta ga povežala še z eno vrvjo. Ko pa je poglavar Špičmuh odprl oči in začel brcati in golčati nekaj, kar se je slišalo kot kletve in grožnje, je pograbil eden izmed palčkov kar napol prazno steklenico žganja, ki je stala na mizi, in ga z njo kresnil po buči, da je takoj spet zaprl oči. Usta pa je držal še vedno odprta, da mu je vanje teklo žganje, ker se je steklenica pri udarcu razbila. Na Špičmuha so bili palčki še posebno jezni, ker je ukradel malo Evico in grozil, da jo bo ubil.

No, teh razbojnikov se zdaj ni bilo treba več bati. Vendar pa s tem še ni bilo vse opravljeno, ker to niso bili vsi razbojniki Špičmuhove to'pe. Dva sta čakala na robu gozda v zasedi na Evičinoga očeta. Janez je razmišljal, kako bi ujeli še tista dva razbojnika in prepričali, da se Evičinemu očetu ne bi zgodilo nič hudega. Morda ga mislita razbojnika ubiti že kar tam na robu gozda, ko se bosta polasti'a vreče z denarjem. Potem pa se vrneta sem in jih še presenetita ter rešita Špičmuha in ostale razbojnike.

Ne, to se ne sme zgoditi. Dečki so pripravili zase in za Evico dobro malico iz razbojniške shrambe, ker so bili hudo lačni. Zra-

Trije bratje gredo po svetu

F. J. 15

PRAVLJICA

ven pa so se posvetova'i s palčkom Oprezalčkom, kaj storiti. Ni kazalo drugega, kakor pohiteti Evičinemu očetu naproti in ga pravočasno obvestiti o nevarnosti, ali pa ga rešiti iz rok razbojnikov, če je že padel v zasedo. Kako bodo to storili, jim ni bilo prav jasno, vendar pa si s tem zaenkrat niso mučili glave. Bili so zadovoljni in navdušeni da so zmagali nad razbojniki v koči, in niso dvomili, da bodo premagali tudi nad preostanima razbojnikoma. Palček Oprezalček je takoj zbral palčke, ki so znali najhitreje teči, in jim naročil, naj pohite po gozdnih bližnjicah, ki so znane samo palčkom, in naj obveste Evičinoga očeta o nevarnosti. Če pa sta ga razbojnika že ujela, naj ostanejo nekateri tam v bližini in pazijo, da mu ne bosta nič storila, drugi pa naj se vrnejo poročat. Palček Oprezalček sam pa se je z Janezom, Matijo, Tinčkom, Evico in z nekaterimi drugimi palčki odpravil za njimi.

(Dalje)

S Tržaškega

ŠOLSKE RAZSTAVE

(Nadaljevanje s 4. strani)

izdelale roke malčkov pod vodstvom svojih učiteljic. Veliko teh stvari so izdelali otroci v popoldanski šoli. Razstava je bila v resnici presenečenje za obiskovavce in nekateri obiskovavci so bili kar ganjeni ter niso hoteli verjeti, da so izdelale vse to res roke njihovih »nebogljjenih« malčkov. Ganjeni so se zahvaljevali »učenicam«, ki so jim zagotovile, da je res vse delo otroških rok in otroške vneme.

Ze prej je priredil razstavo risb in ročnih del openski ot oški vrtec, ki se tudi že leta odlikuje pod vodstvom gospe učiteljice Valerije Sinigoj v tej lepi tradiciji.

Razstave risb in ročnih del svojih učencev so priredile v nedeljo tudi osnovne šole na Proseku, v Šempolaju, pri Sv. Jakobu, v Šklednju, v ulici Sv. Frančiška, pri Sv. Ani, pri Sv. Ivanu in v Barkovljah.

Druge slovenske osnovne šole na Tržaškem so priredile razstave in večina tudi lepe tradicionalne nastope z igricama, petjem, rajanjem in deklamacijami že prej, zlasti v tržaški okolici. Druge so to opravile tudi to nedeljo, n. pr. v Dolini, Mačkovljah, Sesljanu in v Trebčah.

Učiteljstvo, ki je posvetilo veliko ljubezni in truda malčkom, da so se vsega tega na-

Pisma uredništvu

Spoštovano uredništvo,

zadnji čas prirejajo naše slovenske osnovne šole in otroški vrtci na Tržaškem in Gorškem razstave, za katere otroci vse leto s tako ljubeznijo rišejo in izdelujejo svoja ročna dela, v prepričanju, kako bodo razveselili svoje starše in jih presenetili. Učiteljstvo pa jim posveti veliko ur neplačanega dela tudi izven uradnega časa in ob nedeljah, da razstavo uredi in sprejema obiskovavce.

Spričo tega se mi zdi skrajno nekulturno in celo neollikano, da imajo te razstave tako malo obiskovavcev. Niti vsi starši si ne pridejo pogledat, kaj so pripravili njihovi malčki. Mogoče iz brezbriznosti in omalovaževanja, mogoče pa tudi samo iz lagodnosti in »prezaposlenosti«, ker si pač ne vzamejo časa. Vsekakor pokažejo s tem, da imajo malo srčne kulture in malo zanimanja za slovensko šolo in celo za vzgojo svojih otrok.

Ze lani sem mislil napisati kaj o tem, pa me je bilo sram, da bi opozarjal še na to slabo stran naših ljudi in njihove brezbriznosti do šole. Letos da me je le premagalo, da moram ožigosati to sramoto, ker drugače tega ni mogoče imenovati, čeprav se bo komu morda zdelo, da stvar ne zasluzi tako hudega izraza. Name je vendarle zelo slabo vplivalo in vem, da slabo vpliva tudi na otroke in učitelje. C. K.

Spoštovano uredništvo,

rada bi nekaj pripomnila k poročilu o 8. številki »Galeba«, ki je bilo natisnjeno v predzadnji številki Vašega lista. Strinjam se s tem, da je številka zelo lepa in zanimiva, ker je vedno lepo brati spise otrok, tako iskrene in polne pristnega doživljanja.

Pogrešala pa sem v številki sestavke, ki govore o sv. Miklavžu, o svetem večeru, in o veliki noči. Posebno sv. Miklavža in božičnega drevesa ter jaslice si ne moremo odmisлити iz duševnosti in doživljanja naših otrok, zato se mi zdi kar čudno, da v »Galebu« o vsem tem ni sledu. Tudi sama imam otroke, zato vem, kako sta jim Miklavž in božič važna, prav tako pa tudi velika noč s svojimi prhi.

Niso morda uredniki »Galeba« iz kakršnegakoli razloga nalašč izpustili otroške spise o tem? Čudno bi bilo, da bi otroci ne bili nič napisali o teh svojih tako prirčnih in lepih doživetjih, na katera se veselijo cele tedne. Če je bilo to hote izpuščeno, je zares velika škoda, ker bi bila sicer ta številka »Galeba« mnogo lepša in bolj pristno otroška. Tako pa le vzbudi nekoliko neprijetnega vtisa, da so odrasli postopali z otroškimi spisi po svojih pristranskih kriterijih, ki so tuji otroškemu svetu. Matt

učili in razveselili svoje starše in druge, si zasluži vse priznanje in zahvalo slovenske javnosti.

Sv. Ivan:

JOSIP FERLETIČ - DEVEDESETLETNIK

V nedeljo 28. t. m. bo praznoval g. Josip Ferletič pri Sv. Ivanu svojo devetdesetletnico.

Rojen je bil v Dolu-Opatje selo. Kot mlad fant se je izučil v Nabrežini za kamnarja. Tistikrat ni bilo toliko prometnih sredstev in zvez, zato je hodil peš iz Dola na delo v Nabrežino in nazaj. Leta 1895 pa se je preselil v Trst, vendar je ostal navezan na svoj rojstni kraj, od koder si je pripeljal leta 1905 nevesto. Svoj dom sta si ustanovila pri Sv. Ivanu.

Bila sta pridna, tako da sta si kmalu uredila lepo domačijo. Leta 1909 je dobil Josip Ferletič delo pri železnici. V času fašizma je bil premeščen kot toliko drugih slovenskih železničarjev v notranjost Italije, v S. Stefano v Toskani. A leta 1933, ko mu je bilo 59 let, je že stopil zaradi slabega zdravlja v pokoj.

Zena mu je že pred več leti umrla, otrok pa nista imela. Zato sta vzela za svojo pranečakinjo Jožico Ferletič potem poročeno Korsič. Jubilant je pri njej in njenem možu in se počuti dobro, ker mu mlada dva dobro strežeta. Sedaj gospodarita onadva na njegovem posestvu in nadaljujeta njegovo delo v slovenskem duhu, ker je bil g. Josip vedno zaveden Slovenec in pošten katoliški mož. Naj prejme čestitke N. I. k svojemu visokemu življenjskemu jubileju.

ŠOLSKE RAZSTAVE

Osnovna šola v Rojanu bo imela svojo šolsko razstavo risb in ročnih del 27. in 28. junija.

Osnovna šola na Katinari pa bo imela razstavo 28. in 29. junija.

Starši in vsi drugi prijatelji mladine vabljeni, da si ju ogledajo.

ŽENA IN DOM

NEKAJ KRATKIH KOZMETIČNO - ZDRAVSTVENIH NASVETOV

Ako vas je sonce hudo ožgalo

Če ste bile prvi dan sončenja neprevidne in vas zato zvečer hudo peče in boli koža po ramenih, si napravite za eno ali dve uri Burow obhladek. Menjavajte ga večkrat, da se preveč ne segreje. Za čez noč si namažite kožo z mazilom, ki si ga napravite iz borazelina, lanolina in vode, vsakega po eno veliko žlico. Mazilo morate dobro mešati.

Razpokane ustnice

Če vam razpokajo ustnice, poiščite najprej morebitni zunanji vzrok. Če si ustnice šminkate, je lahko šminka tista, ki jim škodi. Menjavajte zato znmeko šminke. Ustnice tudi lahko razpokajo, če uživamo prevročno hrano ali pa če si jih slinimo, kadar je veter. Zato se vsega tega odvadite. Nekaterim se vnamejo ustnice na vročem soncu, zato jih morajo imeti vedno namazane z vazelinom. Bolezni želodca in črevesja so pogosti notranji vzroki razpokanja ustnic in cefranja ustne sluznice. V tem primeru uživajte mnogo korenja kuhane kot prikuho ali kot solato, okisanega z limono. Šminko morate vsak večer dobro zbrisati z ustnic.

Potenje rok in nog

To je res neprijetna nadloga. Če se zelo potite tudi po telesu, je potenje rok in nog le del splošnega potenja, ki ga povzročajo razdraženi živci.

ZA OHRANITEV ZEMLJE NA KOLONKOVCU

V sredo je bil na Kolonkovcu ponovni sestanek prizadetih slovenskih vrtnarjev in drugih lastnikov zemljišč, ki bi priš'a v poštev za razlastitev za gradnjo ljudskih hiš na osnovi znanega ukrepa socialističnega ministra Pieraccinija.

Med drugimi je na sestanku govoril in podal obširno poročilo o zadevnih zakonskih predpisih dr. Mitja Bitežnik. Izrazil je mnenje, da ni resnih izgledov za rešitev vprašanja na podlagi pravnih predpisov.

Prisotni so bili vsi soglasni, da je vendarle treba storiti vse, kar je možno, za ohranitev te zemlje, že v samem interesu tržaškega gospodarstva in cenene preskrbe mesta z zelenjavo.

KJE SO TARTINIJEVI ROKOPISI?

Piranski občinski zbor je lani sklenil podeljevati »Tartinijeve nagrade« za najboljše violinske stvaritve. V pripravah na izvedbo prvega takega razpisa je skupina glasbenih strokovnjakov, med njimi Marjan Kozina, pregledala arhiv piranske mestne knjižnice in ugotovila, da je v njej samo nekaj Tartinijevih rokopisov zasebnega značaja, ne pa glasbenega, kot so bili domnevali. Vse kaže, da je nekdo ukradel iz nje vse dragocene Tartinijeve rokopise. Iz leksikonov in Tartinijevih življenjepisov je razvidno, da so bili rokopisi shranjeni v piranskem muzeju in mestnem arhivu. Kot piše slovenski tisk, so bili Tartinijevi rokopisi odnešeni najbrž že med vojno ali kmalu po njej.

Na gradu sv. Justa v Trstu bodo priredili letošnje poletje najprej festival fantastično-znanstvenih filmov, nato pa nastop mehiških folklornih plesov. Predstave organizira tukajšnji turistični urad.

V grškem gledališču v Sirakusi na Siciliji se je končal 18. ciklus klasičnih uprizoritev z Euripidovo igro »Andromaha«. Igrali so tudi Euripidovo igro »Heraklej«.

SKAD V GORICI

vabi na predstavo Cankarjeve drame

JAKOB RUDA

ki bo v nedeljo, 28. t. m. ob 20.30 v Katoliškem domu v Gorici

Okopajte si roke in noge vsak večer v prokuhanem ruskem čaju, pa si boste tako omilile potenje in neprijetni duh.

Zaliti boki in bedra

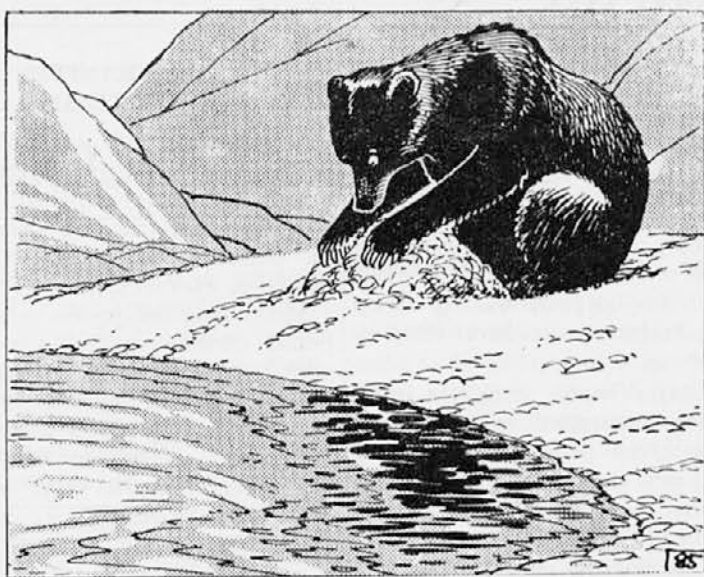
Če ste dobile pozimi preveč zalita bedra in boka, ker ste v svojem poklicu pretežno sedele, jih boste lahko odpravile s plavanjem. Plavajte prsno in močno odrivajte vodo z nogami. Uspešno je tudi žoganje v globoki vodi, ker se morate držati nad vodo le bolj z brcanjem nog. Plavati morate vsak dan vsaj 20 minut.

Mastni lasje

Mastne lase boste nekoliko osušile, če si jih boste oprale v kuhani milnici. Za dober prst velik košček navadnega mila nastrgajte v tričetrt litra hladne vode in kuhajte, da zavre. Lase si zmocite v mlačni vodi, po malem vlivajte nanje ohlajeno milnico in jo spenite. Med penjenjem morate lase večkrat sprati v topli vodi. Ko ste si lase na koncu miljenja res dobro izprale, jih splahnite še z okisano vodo.

Kako si ohranite vitko linijo?

Zelo enostaven recept: Hranite staro obleko, ki je krojena po životu. Pomerite jo vsak mesec. Če postaja preozka, pazite, da nekaj dni ne boste jedle kruha, sladkarij in mastnega mesa. V enem tednu večerjajte dvakrat samo kompot iz 6 sliv. Tako bo v sedmih dneh obleka spet dovolj široka.

85. Ker je bilo v potoku veliko rib, Wakayoo ni bil lačen. Pojedel je tri, štiri največje, ostanek pa je zgrabil na kup in ga pokril s peskom in kamenjem, povrh pa še z vejami. Niti pol minute potem, ko se je medved odgugal proti slapu, je Baree planil iz svojega skrivališča in se bogato poslužil zalog v medvedovi »shrambi«.

86. Tako je Baree na najboljši način rešil vprašanje svoje prehrane. Wakayoo je vsak dan lovil ribe in jih zakopal v pesek, Baree pa je prav tako vsak dan hodil za njim in iskal njegova skrivališča. Dober voh je imel in iskanje ga ni preveč zamudilo. Nekega dne je prinesel veliko ribo k jezeru, da bi jo podaril Umisku.

87. Deset dni je tako Baree na medvedov račun dobro in brezskrbno živel, potem pa se je zgodilo nekaj nad vse pomembnega. Ko je tistega dne zavil okrog skal pri slapu, je nenadoma zagledal Pierrota in Nepeeso. Pred Pierrotom bi najbrž zbežal, pa je najprej videl le Vitko Vrbo, ki je sedela na skali in česala svoje lepe dolge lase.

88. Bareeju je bila všeč, da ni mogel odtrgati oči od nje. Tudi ona ga je takoj opazila. Razprla je ustnice in oči so ji zasijale. Takoj ga je spoznala. Pogledala je belo zvezdo na njegovih in opazila belo obrobjeno uho. »Uchi Moosis! — Psiček!« je zašepetala. Da, to je bil psiček, na katerega je bila pred dnevi streljala!

89. Pierrot in njegova hčerka sta bila prenočila v šotoru ob slapu. Stari lovec je pravkar pripravljaj zajtrk ob ognju in hotel nekaj povedati svoji hčerki. Dvignil je glavo in zagledal Bareeja. Dvignil se je, tedaj pa ga je Baree opazil. Prestrašil se je in zbežal, ko je že Nepeesa stegnila roki, da bi ga ulovila.

90. »Oče, hitro, hitro!« je zaklicala in stekla za Bareejem. Razpletene lasje so ji plapolali okrog glave, ko je brzela po bellem produ. Pierrot je pobiral puško in jo občudujoče, z ljubezniijo gledal. Predramil ga je vesel, nestrpen klic: »Hiti, očka, hiti! Zbežal je v slepi kanjon, zdaj je najin!« Pohitel je za Nepeeso.